

SVĚT POD HLAVOU

Minulost si tě vždycky najde.

Policista Filip Marvan se po autonehodě probudí v severočeském městě počátku osmdesátých let a stane se součástí týmu okresní kriminálky. Proč tu je? Jaký je jeho úkol? Co si má myslet o světě, kde příslušník Sboru národní bezpečnosti je autorita, které se za žádných okolností neodporuje, dnešní tuneláři patří ke zlaté mládeži a džíny jsou modra zpoza zadrátované hranice? A jak se dostane zpátky? Najde tu klíčový důkaz k případu, kvůli kterému ho srazilo auto? Dozví se, proč zemřel jeho otec? A co má poradit své dvacetileté matce, která právě zjistila, že je těhotná a jen on ví, že se jí narodí chlapec a bude se jmenovat Filip? Minisérie inspirovaná slavným seriálem BBC Life on Mars od producentů filmu Pouta a seriálu Případy 1. oddělení. Hlavním scenáristou je Ondřej Štindl, režiséry projektu jsou Marek Najbrt a Radim Špaček.

„Severní Čechy za pozdní normalizace nejsou časem, kam by se někdo z nás chtěl nostalgicky vracet. Je to spíš vězení, ze kterého hlavní hrdina hledá východ. Svět pod hlavou nabízí spletitou kriminální křížovku jak v rovině dobových zločinů, tak v rovině pátrání po kořenech rodinné tragédie.“

Michal Reitler, kreativní producent ČT

„Kriminálka, rodinné drama, sen. Minisérie Svět pod hlavou nabízí napětí, tajemství, a ačkoliv se odehrává v době, která nebyla k smíchu, i humor. Zveme diváky na mysteriózní jízdu napříč časem do dob, které se nám bohužel nezdály.“

Vratislav Šlajer, producent

„Seriál Svět pod Hlavou má potenciál svým dějem, kvalitou zpracování i hereckým obsazením zaujmout všechny divácké skupiny.“

Marcel Grega, generální ředitel TV JOJ

„Sledovat natáčení byl zajímavý zážitek. Vzhledem k tomu, že v osmdesátých letech mi bylo zhruba tolik jako té partě mániček, kterou pronásledují Špalkovi policajti, leckdy jsem měl silný pocit déjà vu. Tento seriál dobovou policejní blbost, tu posedlost permanentní kontrolou občanek a dlouhých vlasů, znázorňuje velmi věrně.“

Tomáš Feřtek, dramaturg

REŽISÉR MAREK NAJBRT: Doba Světa pod hlavou byla bezútěšná a odpudivá

Co Vás přesvědčilo vstoupit do projektu Svět pod hlavou?

Líbil se mi mnohvrstevnatý scénář a skutečnost, že se nejedná o běžnou detektivku.

Hrdina Světa pod hlavou se octne v minulosti, v úplně jiném politickém režimu. Hraje to v seriálu velkou roli?

Hraje to zásadní roli. Člověk z demokratického světa je konfrontován s totalitním režimem. Ze začátku je to groteskní, skoro zábavná zkušenost, později ale začne jít o život.

Někdy se při zobrazení minulosti sklouzává trochu k nostalgii. Bude to případ i Světa pod hlavou?

Neměl by být, protože jsme na nic takového nekladli důraz. Svět, ve kterém se příběh odehrává, mi připadá spíš bezútěšný a odpudivý.

Většina děje seriálu se odehrává v 80. letech. Točíte rád „dobovky“?

Dobovky mě baví. Spolu s kostýmní výtvarnicí Andreou Královou a architektem Janem Vlasákem jsme se snažili vytvořit historicky dotažené, autentické prostředí vzor 1982. Snažíme se být v rámci finančních a časových možností důslední.

Seriál odkazuje k významným popovým hitům své doby. Jakou roli hraje hudba v seriálu Svět pod hlavou?

V první řadě máme svou originální hudbu, kterou složil Hynek Schneider. Ta hraje dominantní roli. Dobové písně se v seriálu samozřejmě objeví, ale nijak zásadně na nich nestavíme.

Některé díly režíruje Radim Špaček. Jak probíhala Vaše spolupráce, aby divák nepoznal, že je seriál točen dvěma režiséry?

Já točím šest dílů, Radim čtyři. Na mně bylo sestavit základní tvůrčí tým, spolu s castingovou režisérkou Kateřinou Oujezdskou obsadit hlavní role a nastavit celkovou koncepci. Myslím, že naše spolupráce s Radimem je vyloženě dobrá. Chceme, aby seriál fungoval jako celek. Proto máme společného kameramana Martina Štěpánka, střihače Michala Hýku, Petra Mrkouse a Annu Ryndovou a zvukového mistra Jiřího Melchera. Právě oni jsou hlavní zárukou jednotného stylu.

Viděl jste britský seriál Life on Mars, ze kterého Svět pod hlavou volně vychází?

Záměrně jsem se na originál nedíval. Díky posunu

do reálného komunismu roku 1982 se náš scénář od předlohy docela liší. Proto jsem chtěl zůstat nepoznamenaný, neovlivněný.

V poslední době vzniká poměrně hodně českých mutací cizích seriálů. Co na nich český divák může ocenit?

Jedná se o logický a racionální pokus producentů využít už jinde osvědčený formát. Je to běžné a neděje se to jen u nás. Bylo by ale dobré, aby to televize nebrzdilo ve snaze vyvíjet vlastní originální projekty. V případě Světa pod hlavou ale nejde jen o mechanickou nápodobu originálu. Vlastní autorský vklad je tu ve všech složkách dost výrazný.

Lákalo by Vás se také na chvíli propadnout někam do minulosti?

Lákalo by mě to hodně. Rád bych se propadl do kteréhokoliv období českých nebo československých dějin kromě komunismu, protože ten jsem zažil. Hodně by mě zajímala například mobilizace roku 1938, to je poslední dobou moje oblíbené historické téma.

REŽISÉR RADIM ŠPAČEK:

Žádné ulpívání na dobových rekvizitách si nedopřáváme

Proč jste se rozhodl vstoupit do projektu Svět pod hlavou?

Jsem u tohoto seriálu od samého zrodu, ten nápad přinesli scenárista Ondřej Štindl s producentem Vratislavem Šlajerem, když jsme ještě natáčeli náš film Místa, a od počátku mě vzrušovalo, že se můžeme podívat na osmdesátá léta zase úplně jiným pohledem, který tu ještě nebyl. Zajímá mě i ta žánrová neuchopitelnost – trochu sci-fi, trochu rodinné drama, špetka komedie, sem tam i hororové momenty. A samozřejmě, že pocit „cizince ve vlastním životě“ mi není cizí, stejně jako snaha našeho hlavního hrdiny o napravení všech podrazů a křivd. Chtěl bych takový příběh sám zažít.

Váš hrdina se ocitne v úplně jiném politickém režimu. Hraje to v seriálu velkou roli?

Naprosto zásadní – bez tohoto faktoru by to asi ani nemělo smysl replikovat. Je na tom postavena celá jedna dimenze „morálního profilu“ hlavního hrdiny, policisty Filipa Marvana (Václav Neuzil). Všechny další postavy jsou s tím režimem konfrontovány, ať už jsou jeho aktivními spolutvůrci, jako jsou Filipovi policejní kolegové (Ivan Trojan, Václav Kopta, Jan Budař, Tomáš Jeřábek) a paradoxně i Filip sám, nebo těmi, se kterými režim zametá, jako např. Filipův táta (Kryštof Hádek). Myslím si, že i diváci budou při sledování Světa pod hlavou podvědomě zaujímat stanoviska a ten režim nějak hodnotit.

Někdy se při zobrazení minulosti sklouzává trochu k nostalgii. Bude to případ i Světa pod hlavou?

S nostalgií jako pocitem hlavního hrdiny, policisty Filipa, trochu záměrně pracujeme, přece jen se „propadl“ do časů svého dětství, ale nechceme ho přenášet na diváka. Žádné ulpívání na dobových rekvizitách si nedopřáváme, pokud nepočítám dětskou „prolejšačku“, tzv. zeměkouli, která prostupuje celým seriálem a používáme ji i jako grafický znak do znělky.

Většina děje seriálu se odehrává v 80. letech. Točíte rád „dobovky“?

Nijak zvlášť se v tom nevyžívám, ty osmdesátky rád točím a dobře mi jdou, protože si je ještě dost pamatuju a mám je i hodně nastudované teoreticky. A zároveň mám tu možnost se během natáčení do té doby propadnout zpátky, asi jako to postihlo našeho hlavního hrdinu Filipa.

Seriál odkazuje k významným popovým hitům své doby. Jakou roli hraje hudba v seriálu Svět pod hlavou?

V některých epizodách dost zásadní, já jsem třeba natáčel 3. díl, který se celý odehrává v kulturním domě během Festivalu politické písně, a tam zazní pět písniček složených speciálně pro náš seriál. Hvězdy festivalu, skupinu Sloky Luboše Nováčka, zpívají tři kousky od Petra Marka, Ondry Ježka a Mardoši (Na bobech to sviští, Kluk jak Mona Lisa, Ne bombu ne!) a o zbytek se postarala svazácká zábavová kapela, kterou představují Květy (s písněmi Sólo má dobrá nálada a Láska je zboží tuzexový). Pracujeme ale zejména s komponovanou hudbou Hynka Schneidera a sem tam použijeme i nějakou dobovou melodii. Koneckonců i název celého seriálu se odvíjí od neskutečně krásné písně Jany Kratochvílové V stínu kapradiny. Ta je pro nás tím Bowieho Životem na Marsu z britského originálu, je to taková značka té naší verze.

Některé díly režuruje Marek Najbrt. Jak probíhala Vaše spolupráce, aby divák nepoznal, že je točen dvěma režiséry?

Tím největším pojítkem mezi našimi díly jsou naši skvělí herci a kameraman Martin Štěpánek. Je strašně fajn přijít třeba po týdenní pauze, kdy točí Marek, zpátky na plac a úplně organicky vplout do toho vymyšleného světa, který jako by existoval, i když kamery netočí.

Lákalo by Vás se také na chvíli propadnout někam do minulosti? Co byste rád viděl dnešními očima?

Já mám už od mládí hrozné trauma, že jsem nezažil 60. léta. Studovat tehdy FAMU, chodit na premiéry Formanových filmů a táhnout pak v noci Prahou by mě bavilo. A nanečisto si zkusit, jak bych později obstál v těch strašných podmínkách, to by mě zajímalo. Ale jen nanečisto!

SCENÁRISTA **ONDŘEJ ŠTINDL:** Bavilo mě psát dobovým funkcionářským jazykem

Návrat hlavní postavy v čase je situován do 80. let. Tehdy bylo Československo a úplně jiný režim. Jak jste s tím pracoval?

Tato okolnost je pro seriál vlastně určující. To, že se Filip Marvan propadne do československých „osmdesátek“, znamená, že příběh a styl Life on Mars se v tuzemské verzi kopírovat nedá, museli jsme přijít s nějakým vlastním. Ty světy jsou naprosto nekompatibilní. Navíc Life on Mars hodně pracuje s motivy, stylem a jazykem britských „drsňáckých“ krimiseriálů sedmdesátých a osmdesátých let, které ovšem v české televizní tvorbě nemají obdobu.

Hlavní hrdina se v čase vrací o třicet let. Tehdy se asi trochu jinak mluvilo...

Především postavy majora Špalka a Klementa Kratěny často mluví formou dobového funkcionářského jazyka, dohnaného až do absurdity, hyperboly, podobně jako celé zpodobnění doby, které má místy blíž k halucinaci než k realistickému popisu – vyplývá to ze situace hlavního hrdiny. Docela mě bavilo to psát.

Viděl jste Life on Mars?

Viděl, hlavně první polovina se mi docela líbila. Zaujalo mě, jak autoři pracují s množstvím popkulturních odkazů, na něco takového ale potřebujete bohatší popkulturní dědictví než to z normalizačního Československa. Life on Mars je místy docela vtipné retro, Svět pod hlavou bych jako retro necharakterizoval, není v něm, myslím, nostalgie, celkově je asi temnější, i humor se v něm používá jinak – někdy až v duchu známé věty Ladislava Klímy: „Směšnost a hrůza jsou sestry.“

Jak moc svobody jste měl při psaní scénáře, případně co muselo být zachováno?

Z předlohy je samozřejmě zachována premisa, policista se po sražení autem v duchu propadne o několik desítek let zpátky, do města, kde v dětství žil. V první polovině série hrdina kromě „kauz týdne“ řeší i cosi souvisejícího s otcem (v SPH jde ale o jiný problém a jeho podání je jiné), v druhé nastoupí snaha o únik. Česká verze je ale té původní v mnoha ohledech vzdálená – ať už jde o témata, zápletky jednotlivých dílů, náladu série, nebo vyznění.

Lákalo by Vás se také se na chvíli propadnout někam do minulosti? Co byste rád viděl dnešními očima?

Asi bych si rád připomněl některé zapomenuté vůně, zvuky, vjemy. Hrdina Světa pod hlavou má mimo jiné šanci sledovat okolnosti svého příchodu, což by asi bylo pro každého fascinující a také docela náročné. Pro Filipa to je místy až děsivé.

Psal jste scénář i k filmu Pouta, který se odehrával v podobné době. Jaký je váš vztah k „osmdesátkám“?

Dospíval jsem v té době, takže docela silný. Osmdesátá léta ale nepovažuji za nějaké své životní téma. U vzniku Světa pod hlavou nestála nějaká moje touha napsat zas něco z osmdesátek, ale otázka producenta, jestli by se mi nechtělo to udělat. Chtělo. A jsem rád.

VÁCLAV NEŽIL:

Konečně jsem si zahrál charakterní roli

FILIP MARVAN, policista Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu

Muž s ambicí být policistou, který neuhýbá, dodržuje pravidla a jde lumpům po krku. Proto tak těžko snáší, když ho lehkovážný bratr dostane do situace, kdy musí podrazit kolegy a jít na ruku mafiánovi. Moment, kdy se po autonehodě propadne do minulosti před svým narozením, je pro něj příležitostí napravit svoje pochybení i pochopit, jaká byla doba, kdy se seznámili jeho rodiče, a jak ovlivnila i jeho život, aniž si to on do této chvíle uvědomoval.

V seriálu Svět pod hlavou máte hlavní roli. Koho ztvárňujete?

Moje postava se jmenuje Filip Marvan. Je to chlapík, kterému se stane nehoda, dostane se do klinické smrti a probudí se v roce 1982. Takže se stane členem SNB. Ten návrat mu pomůže vyřešit jeho komplikovaný vztah k otci. Zároveň je členem kriminálky, takže v téměř každém díle vyšetřuje nějaký zločin.

Jak tu roli vnímáte?

Pro mě je to konečně charakterní role. Často jsem hrál hlupáky nebo debily. Teď je to jiné. On si z dětství nese krutou zkušenost. Zároveň má nadhled, umí jednat a dotahovat věci do konce. Líbí se mi jeho dvojlomnost. Když je sám, je víceméně pořádně smutný a propadlý do sebe, ale pro okolí je jako magnet a strhává na sebe pozornost.

Hrajete člena SNB. Je to tedy klasická kriminálka?

Je to spíš existenciální mysteriózní drama, ale protože hlavní hrdina je policajt, tak se dostáváme i k jeho práci a tou je vyšetřování kriminálních činů.

Děj se odehrává v roce 1982. Jak moc je kladen důraz na dobovost?

Je to autentické a pravdivé. Rozhodně to není selankovitá nostalgie. Samozřejmě, když tu točíme, tak si vybavím věci z dětství a ta nostalgie se projevuje. Vybavila si mi naše tehdejší kuchyně a obývací, ale v seriálu nechceme, aby jednotlivé rekvizity vyčnívaly. Jde to velmi intenzivní osobní příběh policisty, který prožije velmi zásadní životní zkušenost. Celé je to v hávu šedivých osmdesátek, kde je nuda a prázdnota. Všude je plno fízlů, okresních papalášů a dost nebezpečných lidí. Tomu je přizpůsobená celá výprava. Podle mě by to mělo být pravdivé.

S kým jste se potkal na place?

V současnosti jsem členem kriminálky, kde mého parťáka hraje Honza Plouhar, a když se propadnu o třicet let zpátky, tak jsem členem Okresní správy SNB. Mým nadřízeným je major Špalek, kterého hraje Václav Kopta. Mého takového hloupějšího kolegu hraje Tomáš Jeřábek, mého úhlavního nepřítele hraje Honza Budař a mého sparringpartnera a kamaráda hraje Ivan Trojan. Ten a lékařka ztvárněná Judit Bárdos jsou taková světla místa v tom marasmu.

IVAN TROJAN: Tu dobu mám v sobě nějak zarytou

MARTIN PLACHÝ, kriminalista severočeského oddělení SNB

Cynik, který se po svém naučil žít v době, kdy komunistickým heslům už nikdo nevěří, ale předstírat důvěru v normalizační režim je podmínkou i utahané kariéry okresního policajta. „Někdy jsi buzerovanej, ale pak si taky zabuzeruješ a svět je hned tak nějak veselejší,” říká. Setkání s Filipem, chlápkem, kterého sem přeložili „z nějakýho divnýho okresu”, je pro něj šance naučit se znovu rozlišovat dobro a zlo a pomáhat těm, kteří si to zaslouží.

I když jste v několika seriálech hrál, veřejnost Vás asi více vnímá jako filmového nebo divadelního herce. Na základě čeho jste se rozhodoval pro účinkování v seriálu Svět pod hlavou?

Pro Českou televizi jsem už točil Vraždy v kruhu a Četnické humoresky. Prvním důvodem bylo, že se mi moc líbil nápad BBC, a to pohybování se v různých časových rovinách. Také mě velmi lákalo, že tam je neuchopitelnost toho, co se stalo, a určité tajemství. Druhým důvodem byla produkce Vratislava Šlajera. Já už hrál v jeho úplně první velké koprodukci s Českou televizí a tenkrát jsem za to získal i Českého lva. A třetím důvodem byli oba režiséři. Práce Marka Najbrta i Radima Špačka se mi líbily a dosud jsem s nimi nedělal.

Hrajete kriminalistu Martina Plachého. Jak jste se na roli připravoval?

Když jsem si přečetl scénář, tak jsem si vybavil své tělocvikáře. To byli většinou zvláštní lidi s drsným humorem, který byl místy až trochu trapný. Když si vzpomenu na svého tělocvikáře na gymplu, tak jsem si říkal, co je to za člověka, který tady křičí a je takový ostrý, a vzpomínka na něj končí ve čtvrtáku, kdy se objímáme a máme se hrozně rádi. Pod tou jadrností a tvrdou krustou je citlivost a smysl pro humor.

Takže jste hodně vycházel ze svých vzpomínek?

V roce 1982 mi bylo osmnáct, takže já si tu dobu pamatuji. Dokonce mám pocit, jako by to bylo včera. Když jsme natáčeli v těch dobových kulisách a rekvizitách, tak se mi spousta věcí vybavovala. Tu dobu mám v sobě nějak zarytou.

Zobrazování takové nedávné minulosti může sklouznout k jakési nostalgii. Je to případ Světa pod hlavou?

Určitě to není napsané jako hezké vzpomínání na osmdesátá léta. Ten příběh je docela drsný, ale myslím si, že trochu nostalgii diváci mohou zažívat. Nemyslím nostalgii po tom režimu, ale po přátelích, se kterými jsme tu dobu přežívali.

Čím myslíte, že může Svět pod hlavou diváky zaujmout?

Určitě tím nápadem, že se hlavní hrdina propadne do minulosti. U nás na rozdíl od Angličanů je tam navíc to, že se propadne z demokratického režimu do poměrně ještě tuhého komunismu. A také je to detektivka a pohled do rodiny hlavního hrdiny, což lidé mívají rádi. A diváci by také mohli ocenit, že to dělal kvalitní štáb a že to bude nadstandardně odvedená práce.

Svět pod hlavou točili Marek Najbrt a Radim Špaček. Můžete nějak srovnat jejich styl práce?

Oba jsou rozdílní, ale s oběma se mi pracuje moc dobře. Obá jsou lidi, kteří něco nepustí, když to není dobré. Jsou mi oporou a mám v ně velkou důvěru. Budu moc rád, když ta spolupráce někdy ještě bude pokračovat.

Kdybyste mohl také nahlédnout do minulosti, kam by to bylo?

Ten návrat s tou zkušeností, co mám teď, by mohl být zajímavý. Asi kdybych tu možnost měl, tak bych ji využil, ale nevím, do jaké doby přesně. Jsem ve znamení Raka a trochu tíhnu k melancholii, tak možná bych se chtěl podívat na své dětství. Ale nevím, zda bych chtěl pátrat po tom, jak se chovali lidé kolem, a přijít na kloub některým křivdám.

JUDIT BÁRDOS:

Kristýna má v sobě větší nadhled a cynismus než já

KRISTÝNA ČÁSLAVOVÁ, lékařka městské nemocnice

Na otázku, proč odešla z Bratislavy do města na severu, kde je obzor pokrytý komíny, nebe kouřem a každé druhé plíce popílkem, odpovídá, že když je lékařka, je právě toto to pravé místo pro ni. Navíc tady si nemusí dávat pozor na to, co říká a komu je třeba leštit boty. Žádné horší místo v normalizačním Československu, kam by ji mohli přeložit, už neexistuje. Setkání s Filipem je pro ni překvapením. Opravdu existují i muži, kteří nejsou jen nafoukaní a směšní?

Jak jste se rozhodovala pro účinkování v seriálu Svět pod hlavou?

Rozhodlo to, že režisérem je Marek Najbrt a hlavní postavy hrají skvělí herci. Věděla jsem, že tvůrci mají za sebou velmi zajímavé projekty, takže jsem měla velkou radost, když mě produkce oslovila.

Koho v seriálu hrajete?

Kristýna je lékařka místní nemocnice. Je zklamaná a otrávená z doby, ve které žije, zároveň má nadhled a dělá svou práci poctivě. Hlavní hrdina Filip se stane jejím pacientem, později i láskou. Filip však ví, že v roce 1982 se ocitl pouze dočasně, tedy žádný vážný vztah mezi nimi dvěma nemůže vzniknout. Nemůže jí to prozradit. Z toho důvodu Kristýna mnohdy jeho jednání nerozumí. Přesto láska mezi nimi zůstane velmi silná. Kristýna se stane jakousi Filipovou pomocnicí při řešení aktuálních kriminálních případů a rovněž Filipovy záhadné minulosti. Kromě Kristýny hrají ještě jednu postavu, Kristýně velmi podobnou, více však už neprozradím.

Jaká je Kristýna ve srovnání s Vámi?

Podobáme se v tom, že své povolání děláme rády. Lišíme se v nadhledu. Myslím, že Kristýna má v sobě větší nadhled a cynismus než já.

Podstatná část děje se odehrává v době před Vaším narozením. Jak jste se připravovala na roli?

Před třemi lety jsem natáčela film Fair play, který se odehrává v roce 1984. Takže tuto smutnou dobu jsem si tehdy „vyzkoušela“ a nemusela jsem se na rok 82 nijak speciálně připravovat.

Zobrazování takové nedávné minulosti může sklouznout k jakési nostalgii...

Co se týče vizuálu, asi ano, ale myslím, že to nebude žádná retro „prohlídka“. Děj Světa pod hlavou je velmi napínavý, nepředvídatelný, a tím pádem poutavý. Diváky

čeká mnoho překvapení a míchání různých žánrů. Nebude to klasická kriminálka. Osobně se velmi těším na výsledek.

Svět pod hlavou točili dva režiséři. Jak byste porovnal jejich vedení?

Jejich práci nedokážu zatím srovnat, protože s Radimem Špačkem jsem měla zatím dva natáčecí dny. Myslím, že za tu dobu jsme se nestihli poznat. Je ale velmi korektní a na každou mou otázku uměl odpovědět. Klíčové obrazy Kristýny jsem točila s Markem Najbrtem. Při práci s ním se cítím svobodná a zároveň v bezpečí. Je to velmi citlivý, vnímavý, vtipný režisér, který celou dobu vede tvůrčí dialog s herci a přijímá nápady. Jeho laskavost a otevřenost mě dojí. Z této spolupráce mám obrovskou radost.

Název seriálu je odvozen z písně V stínu kapradiny od Jany Kratochvílové. Máte nějakou oblíbenou písničku z této doby?

Ano, je to skladba Jégyszív (v překladu Ledové srdce) od maďarské kapely V'Moto-Rock.

Hlavní hrdina se propadne třicet let do minulosti. Lákalo by Vás také se takto podívat do minulosti?

My herci často cestujeme v čase, takže po tom ani příliš netoužím. Ale kdybych si měla vybrat, co vidět z minulosti, tak by to asi byli moji rodiče v mém věku. To mě zajímá. Oni v mém věku už byli rodiči.

VÁCLAV KOPTA: Major Alois Špalek je aparátčik a blb

ALOIS ŠPALEK, šéf kriminálky severočeského oddělení SNB

Bodrý muž, který se především bojí, aby se na něj někdo z nadřízených nehněval.

Jak byste charakterizoval postavu, kterou v seriálu Svět pod hlavou hrajete?

Jméno postavy je major Alois Špalek. Je to typický představitel nomenklaturních struktur začátku osmdesátých let minulého století. Je to člověk, který se k policii nedostal pro svoje kvality, ale protože měl dobrý dělnický původ.

Dá se na takové postavě vůbec najít něco, co by měla společného s Vámi?

Aparátčik a blb? Ne! I když ten popis zní jako komická figurka, tak s oběma režiséry jsme domluveni, že ho tak nechceme prvoplánově vykreslovat. Pokud se mezi partou takových lidí vyskytuje, tak to vyplývá z toho, že oni všechno to absurdum mysleli vážně. My to hrajeme úplně vážně, jako kdybychom točili třeba Majora Zemana nebo Okres na severu. Pokud z toho vyplyne nějaká komika, tak bude situační a mrazivá, protože ta doba taková prostě byla.

Co Vás vlastně přesvědčilo přijmout roli v seriálu Svět pod hlavou?

Z předešlé spolupráce jsem se znal s Markem Najbrtem a věděli jsme o sobě, co jeden od druhého můžeme očekávat. Nemusel jsem procházet ani castingem. Věděli jsme, že tato postava by mi mohla sedět. Ten projekt je výjimečný, je v něm výtečné obsazení. S mnoha herci jsem už pracoval, ale poprvé jsem se potkal s Tomášem Jeřábkem a musím říct, že jsem z něj nadšený. Je to jeden z mála herců, který dokáže zahrát ještě většího blba než já.

Připravoval jste se na roli nějak speciálně?

Jestli myslíte, zda jsem chodil studovat komunismus do nějakého archivu, tak to ne. Bohužel já mám takový archiv v hlavě. Mám spoustu hmatatelných důkazů, jak se režim dokázal vypořádat s lidmi, kteří mu nekonvenovali. Jedním z nich byl můj strýc Petr Kopta, který si odseděl svoje už v padesátých letech a po podpisu Charty 77 strávil zbytek života v maringotce, ač byl vynikajícím překladatelem a básníkem. Vzhledem k tomu, že jsme s mou ženou Simonou podepsali petici Několik vět a oba jsme strávili dlouhé hodiny při výsleších na Státní

bezpečnosti v Bartolomějské ulici, tak já si pamatuji i ty týpky, kteří se nás snažili vyplašit.

Zobrazuje seriál minulost autenticky?

Pokud se někdo umí podívat na minulost bez růžových brýlí, tak jsou to právě režiséři Marek Najbrt a Radim Špaček. Vzpomeňme třeba Špačkova Pouta. To je úžasný film, ze kterého mě mrazí ještě dneska. Ve Světě pod hlavou se žádné Pelíšky nekonají, a to nemyslím nijak pejorativně. Je to jiný žánr.

Jak se lišila práce režisérů Marka Najbrta a Radima Špačka?

Pro oba je spojujícím leitmotivem pečlivost a zodpovědnost, se kterou k tomuto projektu přistupují. Myslím, že tím nakazili i hereckou část realizačního týmu. Bez veškerého patosu říkám, že aspoň v našem policejním týmu mezi námi vzniklo velmi silné pouto.

Název je odvozen od písničky Jany Kratochvílové. Vy jste uznávaný textař. Je nějaká píseň z této doby, kterou máte rád?

Přiznám se, že jsem ten název pochopil, až když jsem viděl hrubý sestřih prvního dílu, kdy hlavní hrdina padá do kómatu a do toho zní v stínu kapradiny. Obecně si ale myslím, že osmdesátky byly v československé hudební produkci dost nešťastná etapa. Navíc já jsem se díky kamarádům z Hanspaulky zajímal už o jižanský rock, nebo naopak z druhé strany jsem hrál s Romanem Holým a Petrem Maláskem, kteří mě přivedli k funku a k nové vlně.

Hlavní hrdina se v ději vrací o třicet let zpátky. Lákal by Vás takový návrat?

Návrat určitě ne, ale chtěl bych nahlédnout s platnou zpáteční jízdenkou na jedno odpoledne na Barrandovské terasy v roce 1933, v době, kdy vše bylo zalito sluncem, dámy zkracovaly sukně a na Barrandově točila Adina Mandlová s Oldřichem Novým a Hugo Haas se připravoval režírovat. Do osmdesátek bych se nechtěl vrátit ani na to odpoledne, to říkám zcela upřímně. Jsem rád, že to je pryč.

TOMÁŠ JEŘÁBEK:

Nerad bych se zaškatulkoval do rolí hloupých policajtů

SLÁVEK BROUSEK, kriminalista severočeského oddělení SNB

Trochu natvrdlý a legrační policista. Můžete se mu smát, dokud vám nedá ránu.

Koho hrajete ve Světě pod hlavou?

Jsem členem policejního týmu. Šéfuje nám Vašek Kopta jako major Špalek. Dále tam je Vašek Neužil, Ivan Trojan, Honza Budař a já jsem ten pátý do počtu. Všichni jsou v něčem angažovaní a já jsem ten největší hlupák, kterému všechno dochází pozdě. Je to trošku mlátička a jedině, co mu jde, je praštit vyšetřovaného po hlavě, aby z něj něco dostal. Je trošku hloupý a někdy až vzbuzuje lítost.

Je pro Vás ta postava charakteristická?

Musím říct, že pro poslední dobu je docela typická. Možná bych se měl nad sebou trošku zamyslet, abych se nezaškatulkoval do hloupých policajtů.

Hrajete v týmu policajtů, takže se diváci mohou těšit na kriminálku?

Kriminálka se snaží odhalovat postupy, jak se odhalují zločiny, kdežto detektivka se prolíná do soukromých životů hrdinů, což v případě Světa pod hlavou platí dvojnásob. Také jsou zde prvky sci-fi, ale sci-fi to není.

Většina děje se odehrává v době před třiceti lety. Jak moc je důležitá ta dobovost?

Je to zásadní, protože ta minulost je v seriálu dominantní. Tomu je přizpůsobena celá výprava.

Zažíváte nostalgii?

Přijde mi to děsivé. Když byla revoluce, mně bylo asi čtrnáct let a pamatuji si, jak jsem chodil za mámou do práce. Ona pracovala v takové socialistické kanceláři, kterou jsem si vybavil, když jsme natáčeli scény v kancelářích. Když jsme tam byli asi čtrnáct dní, musím se přiznat, že jsem byl až v depresivních stavech. Doufám, že to podobně zapůsobí i na diváka. Doufám, že té starší generaci najede v hlavě, jak to vlastně tenkrát bylo.

Seriál je točen dvěma režiséry. Můžete je porovnat?

Každý je jiný a každý má trošku jiný postup, ale nejsou to zásadní rozdíly. Pracuje se s nimi velmi dobře.

MARIE DOLEŽALOVÁ:

Chtěla bych se bavit se svými rodiči, kterým by bylo dvacet let

SIMONA MARVANOVÁ, matka Filipa (Marie Doležalová/Ljuba Krbová)

Dcera ředitele místního kulturáku, rebelka z lepší rodiny.

Jak vnímáte seriál Svět pod hlavou?

Mně se hrozně líbí, jak je to napsané. Mám ráda seriály, které mají lehce nadpřirozenou zápletku. Tím nemyslím, že v něm vystupují víly a vodníci. V našem seriálu jde o vrácení se v čase. Mám pocit, že my čeští herci tu dobu minulou hrozně rádi hrajeme a diváci na to zase rádi koukají.

O seriálu se mluví jako o kriminálce. Jak to vidíte Vy?

Objeví se v něm několik kriminálních případů, ale pro mě je to spíš regrese hlavního hrdiny do doby, kterou si trochu pamatuje a ve které zkoumá důležitou událost ze svého života, kterou nemůže pochopit. To by se mi líbilo i v reálném životě. Před chvílí jsme s Vaškem Neužilem řešili, jaké by to bylo, bavit se svými rodiči, kdyby měli dvacet let. To je úžasná představa.

Jak moc velkou roli hraje ta konkrétní doba, ve které se většina seriálu odehrává?

V britském originále Life on Mars se hlavní hrdina vrací do 70. let. V našem seriálu je to jiné, protože v té době tu byl komunismus. Pro mnohé tvůrce to byl důvod, proč do tohoto projektu šli. Najednou je ta nota vážnější než jen „pojďme se zasmát, jaký účes měl v té době táta“. Britové nebo Američani neměli takové starosti, jako řeší čeští hrdinové. O něco je to hezčí a o něco horší. Ten náš návrat je v mnohém intenzivnější, a to ve vztazích.

Koho přesně hrajete v seriálu?

Moje postava se jmenuje Simona. Je to taková hipísačka a odbojná postava, což mě baví, protože by se spíš čekalo, že budu hrát svazačku nebo přesvědčenou slušňačku, a teď hraju holku, co odchází středem sálu a všem nadává. To mě baví.

Jaké je vůbec natáčení Světa pod hlavou?

Hodně jsme točili v severních Čechách a to vstávání je hodně brutální. Mě nabírá auto ve 4.20 hod. Jednou jsem měla scénu až ve tři odpoledne, a to jsem skoro nebyla schopná říct větu, natož něco hrát. Je to pro mě velká zkouška fungovat přičetně, ale jinak je to skvělé. Jsem uprostřed tak hvězdného obsazení, že se jen rozhlížím a učím.

DALŠÍ POSTAVY:

Jan Marvan, otec Filipa (Kryštof Hádek)
Spadl do marasmu osmdesátých let a už nevyplaval.

Klement Kratěna, kriminalista severočeského oddělení SNB (Jan Budař/Jan Vlasák)
I v ideologicky vlašných osmdesátých letech je ideovým předvojem policejního útvaru.

Josef Šejba, svazák a mafián (Jan Cina/Miroslav Hanuš)
Muž, který si ví rady za každého režimu.

JAK SE SVĚT POD HLAVOU NATÁČEL:

Reálie normalizačních severních Čech jsou poskládány z lokací v celém severočeském a středočeském regionu. Scény z nemocnice jsou natáčené v Příbrami, policejní stanici tvůrci postavili v budově opuštěné vojenské nemocnice v Hředlích nedaleko Zdic, klub Krystal/Crystal stojí na kladenském sídlišti Sítná, normalizační kulturák v Liberci. Psychiatrickou léčebnu si zahrál zámek Jezeří. Ale povrchové doly od obzoru k obzoru, ty jsou poctivé severočeské.

Obtížné bylo najít zadrátovanou státní hranici normalizačního Československa. Nakonec byla tato scéna natočena ve vojenském prostoru nedaleko Prahy.

Ukázalo se, že dříve všudypřítomných žlutooranžových aut s nápisem VB, která stála v osmdesátých letech na každém rohu, výrazně ubylo a nebylo snadné je sehnat. Například volha s tímto designem existuje už jen jedna.

Natáčení s automobily bylo vůbec zapeklité. Snadno se na to zapomíná, ale tehdejší automobily moc neshly, každé nastartování vyžadovalo jistou zručnost, při jízdě se přehřívaly, což dnešním filmařům výrazně komplikovalo život.

ANOTACE PRVNÍCH ČTYŘ DÍLŮ:

1. díl – STÍN KAPRADINY

První epizoda seriálu divákům představí policistu ÚOOZ Filipa Marvana ve chvíli, kdy se ocitne pod tlakem. Jeho bratr Kryštof se opět dostal do dluhů a vlivný muž Josef Šejba toho využije k nátlaku na Filipa. Nehoda, po níž se Filip v kómatu propadne o třicet let zpátky do svého rodného města na počátku osmdesátých let minulého století, je jen odkladem. Filipovi kolegové už vědí, že přestoupil zákon. S kým se potká Filip ve světě na hranici snu a reality a co z toho mu pomůže vyřešit jeho současný problém?

2. díl – ANDĚL ODPLATY

Muž, který uprchl z psychiatrické léčebny, je nebezpečný svému okolí. Je stále o krok před kriminalisty v čele s majorem Špalkem. Co spojuje muže, které pachatel s důrazem na symboliku nastražil policii do cesty? Filip zjišťuje, že jeho vzpomínky na dětství v tomto kraji jsou možná klíčem k vyřešení případu.

3. díl – MRTVÝ LIDI

Festival politické písně se závěrečným koncertem za mír je událost, na kterou se všichni těší. Zvlášť když přijede i slavná kapela Sloky Luboše Nováčka. Každý problém je v takové situaci událost s vážnými politickými následky. A chlapíci z StB čekají na příležitost, aby mohli zakročit proti místní závadové mládeži.

4. díl – ORCHIDEJ NA SMETIŠTI

Tělo, které najdou dělníci ráno cestou do povrchového dolu, patří mladé ženě, kterou všichni ještě před pár lety obdivovali na obálce časopisů, „co vycházejí v Praze“. Žárlil na ni někdo? Pomstil se jí? A co o ní vlastně ví Filipův parták Martin Plachý, kterého nečekaně přešel cynický humor?

SVĚT POD HLAVOU:

Desetidílná kriminální série v koprodukcí České televize, Bionautu a TV JoJ.

režie: Marek Najbrt, Radim Špaček
scénář: Ondřej Štindl, Robert Geisler, Benjamin Tuček
producent: Vratislav Šlajer
 kreativní producent ČT: Michal Reitler
 výkonný producent ČT: Matěj Stehlík
 výkonný producent Bionaut: Tadeáš Trojáněk
 dramaturgie: Tomáš Feřtek
 castingová režisérka: Kateřina Oujezdská
 kamera: Martin Štěpánek
 architekt: Jan Vlasák
 výtvarník kostýmů: Andrea Králová
 umělecký maskér: Eva Ungrová
 fotograf: Nikolas Tušíl
 střih: Michal Hýka, Petr Mrkous, Anna Ryndová
 zvuk: Jiří Melcher
 hudba: Hynek Schneider
 hrají: Václav Neuzil, Ivan Trojan, Judit Bárdos, Jan Budař, Václav Kopta, Tomáš Jeřábek, Kryštof Hádek, Michal Dalecký, Jan Cina, Marie Doležalová, Marek Daniel, David Máj, Marek Adamczyk, Igor Chmela, Alžběta Stanková, Jiří Šimek, Marek Pospíchal, Richard Němec, Tomáš Bambušek, Jitka Schneiderová, Ljuba Krbová, Jan Španbauer, Roman Zach, Roman Mrázik, Jana Plodková, Ladislav Hampel, Jiří Černý, Jano Sedal, Ondřej Malý, Jan Plouhar, Aneta Krejčíková, Robert Mikluš a další

Podle původního seriálu Life on Mars vyrobeného pro BBC společností Kudos Films and Television.

V koprodukcí Bionautu, České televize a TV JOJ.

Výroba seriálu byla podpořena Českou republikou prostřednictvím Fondu kinematografie z programu filmových pobídek.

Kontakt pro média

Daniel Maršalík
Tel.: (+420) 261 137 521
Mob.: (+420) 606 464 922
daniel.marsalik@ceskatelevize.cz

Fotografie

ftp://ceskatelevize.cz/
pavel.kral@ceskatelevize.cz

Tiskové oddělení

tel.: 261 133 405

e-mail: pressct@ceskatelevize.cz

www.ceskatelevize.cz

© Česká televize 2016